

Klaar voor de sprong

Om deze roman te kunnen schrijven is mij door de uitgever een aantal documenten ter hand gesteld met het verzoek een waarheidsgetrouw beeld te geven van gebeurtenissen die nog zullen plaatsvinden. De beschreven personen hebben – voor zover nog in leven en voor zover zij nog geboren moeten worden – ingestemd met de verandering van hun namen en woorden en samen met de auteur een sprong in de tijd gemaakt.

GELAND

Wat is ✂: 57 passages. Niemand die het mist, alleen de schrijver.

Wat is doorgestreept en veranderd moet worden: ~~orkaan, weggooimensen, klimaatvluchtelingen, opstand, arrestantenbussen, onlusten, schieten met scherp~~ (te veel om bij te houden).

Wat vereist is: letterlijke citaten van de president in **RODE HOOFDLETTERS**. Redevoeringen in Romeinse cijfers. Herhaling, herhaling.

Wat moet worden gecontroleerd en met de juiste feiten gestaafd: aantal doden na overstroming, schade aan thoriumreactoren, windmolens, storingen op internet, radio en televisie.

Waarover valt te praten: de titel.

Waar niet over valt te praten: ████████████████████

███.

Jákob Hemmelbahn zag de strepen en streepte mee. Hij wist precies wat er onder het zwart geschreven stond. Alles wat hij had opgetikt hamerde in zijn hoofd, waaierde voor zijn ogen.

Een stem had zich gemeld. Een stem die hem

zijn zinnen influisterde – vals vleierend, dan weer grommend.

Pas je aan. Je moet bouwen, niet breken... Vlei en overwin.

Een beest was het: het hijgde in zijn nek, klauwde aan zijn arm, krabde aan een regel die niet beviel, aaide bij een raak beeld. Een tik, een zetje hier, een stootje daar. Jákob was de prooi, er werd met hem gesold. En zo levend en zo luid... al hadden zijn oude oren niet goed verstaan met wie hij te doen had. Poema zou hij hem noemen, want hij loerde als een roofdier, besprong hem onverwacht en was speels en brutaal: *Je loopt beroerd. Je bent meer wandelstok dan mens. Ben je niet te oud voor dit avontuur?*

En als hij tegensputterde, hoorde hij hem spinnen: *Respect, man. Wie debuteert er nog op zijn vierentachtigste?*

Jákob pulkte nerveus aan het verband om zijn rechterwijsvinger – de wond onder zijn nagel klopte.

Poema snoof eraan. *Wat heb je daar? Flink ontstoken nog... wel een handicap voor een schrijver.*

‘Alleen bij het neuspeuteren.’

Niet bij het schieten?

Een en ander was uitgelekt. Het geheim waar Hemmelbahn tegen vocht en dat hij alleen aan zijn dagboek had toevertrouwd. Hij trok geërgerd zijn hand terug.

*Rustig, we komen hier samen uit. Mijn voorstel:
ontsmet je woorden als een wond, hou het klein,
maak van de ramp een incident.*

‘En al die doden dan, en die honderden daklozen?’

Overdrijf niet.

‘Het halve land stond onder water.’

Nu is het weer droog. Niemand zal je geloven.

Poema scrolde door de tekst. Jákob scrolde door de tekst. Zinnen lichtten op. Poema spiegelde in het scherm. *Je drinkt te veel, men zal denken dat je tekst in een delier is geschreven.*

‘Ik huldig het onfatsoen.’ Zo flink als Jákob soms kon zijn, zo bang ook omdat Poema z’n poot telkens op pijnlijkheden wist te leggen.

Het zou wijzer zijn de firma Laphroaig niet bij naam te noemen.

‘Hebben die het gelezen?!’

Woorden zingen rond.

‘Maar dat is schandalig!’ Hemmelbahn hapte naar adem. Nee, hij zou zich niet laten uitdagen.

Je noemt hun whisky gif.

‘Een lekker gif.’

Ironie is voor de elite.

Poema opende ook Jákobs digitale post. *Ontving je die mail van het Waterschap?*

‘Hij zit in de prullenbak.’

Je beschuldigt een openbaar lichaam van nalatigheid.

‘Nee, van moord.’

Dat zouden we verbeteren.

‘Er zijn talloze illegale huizen in de uiterwaarden gebouwd. Iedereen heeft jaren de andere kant uit gekeken.’

Wij spreken over democratisch beleid, de inwilliging van de wensen van de meerderheid.

‘Er was niet eens een herdenking.’

Herschrijf het.

‘Zo lang heb ik niet meer.’

Wil je nou een boek of niet? Het land is blij met elke schrijver. Ook oude schrijvers. Al is het hout nog zo dor, buig mee.

Zo werkte dus de Nationale LeesUnie. Een met veel tamtam opgericht instituut dat het lezen moest bevorderen om ‘de geestelijke én materiële welvaart van het volk’ te stimuleren, zij het binnen de grenzen van de nieuwe orde: gezond, vaderlands en krachtig. Vrolijk en opwekkend als het even kon. Geen fatsoenlijk schrijver wilde er iets mee te maken hebben, maar ook wie de LeesUnie negeerde werd erdoor achtervolgd. Niet omdat de censor schrapte – het idee van dreiging was genoeg: de grootste censor was de schrijver zelf. Wilde je uitgegeven worden, dan kon je het spel maar beter meespelen. Halsstarrige schrijvers die voor eigen beheer kozen, verdwenen

naar de onderste plank van de toch al kwijnende boekhandel. Voor de webwinkels waren dissidenten geen verdienmodel. De gelijkgeschakelde kranten negeerden dwarsdenkers. Maar Jákob vond zichzelf geen denker, laat staan een dissident, daar was hij te klein voor, te meegaand van aard. Te onbelangrijk. Toch had hij wel wat te vertellen en wilde hij zijn boek koste wat het kost publiceren: een verhaal over ontkenning, woede en opstand. En nu was de klus geklaard. Af, maar de twijfel zeurde. Boek... een te groot woord. Boekje was beter. Het typoscript zwierf al weken ergens in de cloud; hij had ook een kopie naar een uitgever gestuurd en in het angstig wachten op een gunstig antwoord, kwam ineens die Poema op de proppen. Hij plaagde Jákob al dagen. Vooral achter zijn laptop – zoals nu, dat zachte krabben op zijn knie, die trapjes in zijn kruis.

Daar houden we toch van? Vers vlees.

Nu was het Jákob die gromde.

Heb je er weleens aan gedacht wat je moeder van dit boek zou vinden?

Jákob keek uit het raam. De vrijheid riep.

Ze zou zich voor je schamen!

TWEE

SPELING IN DE HEL

Oktober was een wrede maand geweest. Een orkaan verraste Nederland. Jákob maakte de ontwrichting van nabij mee, hij hoorde de rivier buiten zijn oevers razen en zat dagen in het donker. Pas na het luwen van het ergste onweer zag hij de schade in zijn toch al verwaarloosde streek. Zijn terp bleef gespaard, maar nog geen kwartier rijden van zijn huis was een dijk doorgebroken en een heel dorp weggespoeld, een dorp dat iedereen De Kuil noemde en dat op geen enkele kaart stond. Geen landelijk journaal of grote krant besteedde er aandacht aan. Als de drenkelingen niet voor zijn deur hadden gestaan, als het leger niet gewonden en lijken naar zijn erf had gebracht en er geen tenten in zijn uitzicht zouden zijn geplaatst, als de soldaten niet zo bruto waren opgetreden, als hij niet zelf iemand miste die door het water gegrepen was – ach, dan was zijn sluimerende woede mogelijk niet gewekt. Maar nu kon hij niet anders: deze leugen moest worden bestreden.

De ontheemden raakten hem: hun verzet, hun

overlevingsdrang en aanstekelijke getiktheid. Zijn verontwaardiging dreef hem naar zijn schrijftafel. Nederland mocht hier niet van wegkijken. Hij dacht aan een pamflet: *Aanklacht* moest de titel zijn – hoewel, dat riekte te veel naar *J'accuse*. Hij koos voor minder pretentie: *KliFi*. Een naam die de jeugd moest aanspreken én een steek onder water naar de klimaatontkenners.

Al schrijvend had hij het niet kunnen laten ook zijn gal te spuwen over het veranderende Nederland. Liep het geestelijk klimaat niet evenzeer gevaar? Niet zo slim misschien want de president had lange tenen en de tijd was er niet naar, maar Jákob was het aan zichzelf verplicht, aan zijn achtergrond, zijn ouders. Hij moest het loodzware zwijgen doorbreken.

En nu was het boekje af en lispelde Poema in zijn nek, het monster met de denkbeeldige viltstift en schaar: *Zoek speling in de hel. Kijk er nog eens naar. Herschrijf, dat hoort erbij.*

Jákob boog zich voor de zoveelste keer over zijn typoscript. Poema negeren was misschien beter geweest, maar het kietelde zijn ijdelheid om met een kwaai lezer in gesprek te gaan.

Misschien moest hij om te beginnen de titel veranderen: *KliFi*. Geen mens begreep dat het de

afkorting voor KlimaatFictie was. Bovendien schrok het woord ‘klimaat’ veel lezers af. Ook Poema zeurde er voortdurend over: *Je wilt toch serieus genomen worden, of schrijf je sciencefiction?*

Om de president te paaien zou hij een citaat uit een van zijn redevoeringen als motto kunnen opnemen – een vals compliment aan een man die de opwarming van de aarde afdeed als fictie: **HET LITERAIR GENEUZEL EN NAVELSTAREN LIGGEN ACHTER ONS. HET IS DE TAAK VAN ONZE SCHRIJVERS DE WERKELIJKHEID ONDER OGEN TE ZIEN EN DEZE MET VERBEELDING TE BESCHRIJVEN. DE TIJD IS RIJP VOOR EEN NIEUW SOCIAAL REALISME.**

(Redevoering LXVII)

Jákob had het nog maar net opgetikt of hij voelde een 🐾 op zijn schouder: *Titel akkoord*. Hij veerde ervan op – zie je wel: als je het uitlegt, kom je verder. Wat was er realistischer dan een ramp en werkelijker dan de opwarming van de aarde? Hij schonk zich een stevige Laphroaig in en herlas zijn eerste hoofdstuk.

Wereldweergedicht

Geen pastorale. Het platteland is een fabriek. Stranden zijn geofferd aan de zee. Zonnevlammen vernietigen